

לִיְיָ הָאָרֶץ וְמֶלֶאָה. לִיְיָ: דֹא קָדְשָׁא בָּרוּךְ הוּא.
 הָאָרֶץ וְמֶלֶאָה: דֹא בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבְלָא
 אָוּכְלָזִיסִין דִּילָה, דְמִתְחַבְּרוֹן בְּהַדָּה, וְאַקְרָזָן מֶלֶאָה
 וְדָאִי הוּא. כִּמֵּה דָאַת אָמֵר, (ישעה^ט) מֶלֶאָה בְּלָהָרֶץ
 בְּבוֹדוֹ תְּבֵל וַיַּשְׁבֵּי בָּה: דֹא הוּא אֲרַעָא דְלִתְתָּא,
 דְאַקְרָי תְּבֵל, וְאַחֲידָת בְּדִינָא (דָלְפָא) דְלַעַילָא, הָדָא
 הוּא דְבַתִּיב, (תְּהִלִּים ט) וְהָזָא יִשְׁפַּט תְּבֵל בְּצְדָקָה. בֵּין
 לְהָדָר, בֵּין לְעַמָּא הָדָר, בֵּין לְכָל עַלְמָא, מַהְאִי דִינָא
 הוּא אַתְּדָן.

תָּא חִזֵּי, פְּרֻעָה מַהְאִי דִינָא יִגְיַיק, עַד דְאַתְּאָבִידָו
 הוּא וְכָל עַמִּיה. בֵּין הָהָיִי דִינָא אַתְּעַר
 עַלְיהָ, הָהָוּ מִמְּנָא דְאַתְּמָנָא עַלְיָיו בְּשַׁלְּטָנוֹתָא,
 אַתְּעַדִּי וְאַתְּעַבָּר, בְּדִין כָּלָהוּ דְלִתְתָּא, אַתְּאָבִידָו,
 דְבַתִּיב וַיִּסְרֵר אַת אָפָן מִרְכְּבָותָיו. מַאי אָפָן
 מִרְכְּבָתָיו. מִרְכְּבָתָיו דְפִרְעָה. וּמָאן אִיהָוּ הָהָוּ

 לשון הקודש

לְהָיָה הָאָרֶץ וְמֶלֶאָה. לְהָיָה - וְהַקְדּוּשָׁ
 בָּרוּךְ הוּא. הָאָרֶץ וְמֶלֶאָה - וְזַהֲנֵסֶת
 יִשְׂרָאֵל וְכָל הָאָוּכְלָזִיסִין שָׁלָה
 שְׁפָתִים עַמָּה, וְגַךְרָאִים מֶלֶאָה וְדָאִי

בָּא רָאָה, פְּרֻעָה יִנְקַט מַהְדֵין תְּוָה עַד
 שָׁאָבְדוּ הָוָא וְכָל עַמוֹּ. בֵּין שְׁדֵין וְהָ
 הַתְּעוּרָר עַלְיוֹן, אָתוֹ מִמְּנָה שְׁהַתְּמִנָּה
 עַלְיָהָם בְּשַׁלְּטוֹן, הָנוּ וְהָעָבָר, וְאָנוּ בְּלָ
 אָלָה שְׁלָמָתָה נָאָבָדָו, שְׁבַתִּיב וַיִּסְרֵר אַת
 עַוּלָם שֶׁל מַעַלָּה. וְהוּ שְׁבַתּוֹב (תְּהִלִּים ט) וְהָוָא

אָפַן דְּלֵהוֹן, הַהוּא מִמְּנָא דְּשָׁלִיט עַלְיִהוּ. וַעֲלֵדָא
מִיתוּ בְּלָהּוּ בִּימָא. אֲמָא בִּימָא, אֶלָּא יְמָא עַלְאָה
אַתְּעָר עַלְיִהוּ, וַאֲתִמְהּוּ (נִיא וְאַתְּמָסְרוּ) בִּידָהָא. וּבְגִינַּן כֶּךָ
טָבָעוּ בִּים סֻוּף בְּתִיב. אָמֵר רַבִּי יוֹסֵי וְדָאי חַכִּי
הָוּא, וַעֲלֵדָא בְּתִיב, טָבָעוּ בִּים סֻוּף. סֻוּף אַדְרָגִין.
רַבִּי חַיָּא אָמֵר, וַיְנַהֲגֵהוּ בְּכִבְדוֹת. בְּכִבְדוֹת מַהֲוּ.
אֶלָּא מִפְּאוֹן אַוְלִיפְּנָא, דְּבַהְהוּא דְּבָרוֹתָא
דְּאַתְּדָבֵר בֵּיהֶ בְּרֵגֶל, מִדְבְּרֵיָנִין לֵיהֶ. בְּפִרְעָה בְּתִיב
(שמות ט) וַיְכַבֵּד לִבְבֵשׂ פִּרְעָה. בְּהַהוּא מַלְהָ, דָבֵר לֵיהֶ
קָדְשָׁא בָּרִיךְ הוּא, בְּכִבְדוֹת מַמְשָׁשׁ. אָמֵר לֵיהֶ קָדְשָׁא
בָּרִיךְ הוּא, רְשָׁעָה, אַתְּ אַזְקִיר לְבָדָךְ. אַנְאָ אָדָבֵר לְךָ
בְּהָאִי, עַלְדָּא וַיְנַהֲגֵהוּ בְּכִבְדוֹת.

וַיֹּאמֶר מִצְרִים אָנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוּ. וַיֹּאמֶר
מִצְרִים, דָא מִמְּנָא דְּאַתְּמָנִי עַל מִצְרָאִי.

לשון הקידוש

אָפַן מִרְכְּבָתָיו. מַה זוּ אָפַן מִרְכְּבָתָיו?
רַבִּי חַיָּא אָמֵר, וַיְנַהֲגֵהוּ בְּכִבְרָתָ, מַה
וְהַ בְּכִבְרָתָ? אֶלָּא מִפְּאוֹן לְמִרְנוֹן, שְׁבָדָךְ
אָפַן שְׁלָהָם? אָתוֹ מִמְּנָה שְׁשׁוֹלֶט
שָׁאָדָם חֹזֶק מַולְיכִים אָתוֹן. בְּתוּב
בְּפִרְעָה וַיְכַבֵּד לִבְבֵשׂ פִּרְעָה, וּבְאָתוֹן דָבֵר
הַנְּהָגָן אָתוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכִבְדוֹת
מַמְשָׁשׁ. אָמֵר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רְשָׁעָה,
אַתָּה מִכְבִּיד אַתְּ לְבָדָךְ? אַנְיָ אַנְהָגָן אָוֹתָךְ
בָּהָה. וַעֲלֵךְ וַיְנַהֲגֵהוּ בְּכִבְרָתָ.
וַיֹּאמֶר מִצְרִים אָנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוּ.

אמֶר רַבִּי יוֹסֵי, הָאֵי מֶלֶה קְשִׁיא, בֵּין דָעֵבֶר
לַיה מִשׁוֹלְטָנוֹתִיה, הַיְד יִכְלֶל הַזָּא לְמִרְדָּף
אֲבָתְרִيهוּ דִישְׂרָאֵל.

אֲלֹא וְדֹאי הַכִּי הַזָּא. אֲבָל דָא וַיֹּאמֶר מִצְרִים,
מִצְרִים דְלִתְתָּא. כִּי יֵצְאֵי גַּלְחָם לְהָם בְמִצְרִים,
מִצְרִים דְלַעַילָא, דְבִינוֹן דָאַתְבָר חִילְחוֹן מְלֻעִילָא.
בְּדוּין אַתְבָר חִילָא וַתּוֹקֵפָא דְלַחוֹן לְתָתָא, הַדָּא הַזָּא
דְבַתִּיב כִּי יֵצְאֵי גַּלְחָם לְהָם בְמִצְרִים. בְמִצְרִים דִיקָא.
דָא הַזָּא תּוֹקֵפָא דְלַחוֹן דְלַעַילָא. וְדֹאי הַזָּא
דְאוּקְמוֹתָה מֶלֶךְ מִצְרִים סְתָם. הַכָּא, וַיֹּאמֶר מִצְרִים
אֲנוֹסָה מִפְנֵי יִשְׂרָאֵל, דְחַמוֹי דָהָא אַתְבָר חִילְחוֹן,
וַתּוֹקֵפָא דְלַחוֹן, דְלַעַילָא.

תָא חֹזֵי, בְּד אַתְעָרָת הָאֵי בְגַנְסָת יִשְׂרָאֵל, אַתְעָרוֹ
כָל אַיִנוֹן דְאַחִידָן בָה, וּבְלָהּוּ אַחֲרָנוֹן
דְלִתְתָּא, וַיִּשְׂרָאֵל לְעַילָא מִפְלָהּוּ, דָהָא אַיִנוֹן גַּטְלִי

לְשׁוֹן הַקוֹדֵש

וַיֹּאמֶר מִצְרִים – וְהוּא הַמִּמְנָה שַׁהְתִּמְנָה
עַל חַטָּאתְמִצְרִים. אָמֶר רַבִּי יוֹסֵי, דָבָר זֶה
קָשָׁה, בֵּין שְׁהָעֲבָרוּ אָזְטוֹ מִשְׁלָטָנוֹ,
אַיְדֵיכֶל הָוּא לְרַדְף אֲחָרֵי יִשְׂרָאֵל?
אֲלֹא וְדֹאי הָוּא בְּךָ! אֲבָל זֶה וַיֹּאמֶר
מִצְרִים – מִצְרִים שְׁלָמָטָה. כִּי הֵי גַּלְחָם
לְהָם בְמִצְרִים – מִצְרִים שְׁלָמָעָלה. שְׁבִינוֹן
שְׁגַשְׁבָר בָּהֶם מְלָמָעָלה, אוֹ נְשַׁבָּר הַפְּמָ

לְהָ בְּגֹנֶּא דְאַילְנָא, וְהָ אֲוֹקְמוֹה. וּבְגִינִי כֵּד
יִשְׂרָאֵל אֲחִידָן בָּה, יִתְיר מִפְלָעָה כּוֹכְבִים
וּמְזֻלּוֹת. וּבְדַ אִינְזָן מִתְעָרִין, (בֶּל עַמִּים עַכּוּם) אֲתָבָר
תַּוקְפָּהּוֹן מַאֲינָן דְשַׁלְטִי עַלְיָהו.

תָּא חַוו, הָאֵי מִמְנָא שְׁלַטְנָא דְמִצְרָאֵי, דְהִיק לְזָן
לִיְשָׂרָאֵל, בְּכָמָה שְׁעַבּוֹדִין, בָּמָה דְאַיְקְמוֹה.
לְבָתָר דְאַתָּבָר הָוֹא בְקָדְמִיתָא, אֲתָבָר אִינְזָן
מְלִבְבוֹתָא (ס"א מִלְתָהָא), הַדָּא הָוֹא דְבָתִיב בַּי יִי גַּלְחָם
לְהָם בְמִצְרִים. גַּלְחָם לְהָם וְדָאי.

ס"א תוספתא

וַיַּסְעַ מְלָאֵךְ הָאֱלֹהִים וְגַוּ. (שמות יד) (מתניתין) עד לא
(ס"א אשתקע) **אֲשַׁתְּבָח אַוִירָא דְבִיא,** ולא נְהִירִין,
אֲבָגִין נְקִיבָן הָוּ סְתִימָן. תְּלַת רְיוֹחִין דְכָלִילָן
בְּתַלְתָה, הָוּ שְׁקִיעָן. **וּמִין סְתִימָן תְּחוֹת נְקִיבָי.**

לשון הקודש

נְשָׁבָר בְּתַחְלָה, נְשָׁבָרוּ אָוֹתָן מְלָכִיות
בָּלָם, שָׁהָרִי הָם נוֹטָלִים אָוֹתָה בְּנוֹת
הָאַיִלָן, וְהָרִי פְּרִשָׁוֹת. וְלִבְנָן יִשְׂרָאֵל
אֲחֻזּוֹם בָּה יְוִתֵּר מִפְלָעָה כּוֹכְבִים
וּמְזֻלּוֹת. וּבְשָׁהָם מִתְעוֹרְרִים, וֶל עַמִּים עַכּוּם
נְשָׁבָר תְּקִפָם מִאוֹתָם שְׁשׁוֹלְטִים עַלְיָהָם.

וַיַּסְעַ מְלָאֵךְ הָאֱלֹהִים וְגַוּ. (ומשנה טרם
שְׁנַשְׁקָע) שְׁנִמְצָא אַוִיר טָהוֹר, ולא מְאִירִים,
הָאֲבָגִים הָנְקֻבוֹת הֵyo סְתִומָות. שְׁלַש
רוֹחּוֹת שְׁבָלוֹלוֹת בְּשָׁלַש הֵyo שְׁקֻעוֹת,
וּמִים סְתִומִים תְּחַת הָנְקֻבִים בְּשָׁבָעִים
שְׁעַבּוֹדִים, בֶּמו שְׁבָאָרוֹה. אַחֲר שְׁהָוָא

וּכְל הָאֶחָרִים שְׁלַמְתָה, יִשְׂרָאֵל מַעַל
בָּלָם, שָׁהָרִי הָם נוֹטָלִים אָוֹתָה בְּנוֹת
הָאַיִלָן, וְהָרִי פְּרִשָׁוֹת. וְלִבְנָן יִשְׂרָאֵל
אֲחֻזּוֹם בָּה יְוִתֵּר מִפְלָעָה כּוֹכְבִים
וּמְזֻלּוֹת. וּבְשָׁהָם מִתְעוֹרְרִים, וֶל עַמִּים עַכּוּם
נְשָׁבָר תְּקִפָם מִאוֹתָם שְׁשׁוֹלְטִים עַלְיָהָם.
בָא רְאָה, הַמִּמְנָה הֵyo הַשְׁלִיט עַל
הַמִּצְרִים, דְחַק אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָמָה
שְׁעַבּוֹדִים, בֶּמו שְׁבָאָרוֹה. אַחֲר שְׁהָוָא

בְּשַׁבָּעִין וַתִּרְיוֹן אֲתַהְדָּרוֹ לְאֲתְרִיהוּ (דף נ' ע"ב)
אִיְפּוֹן אַבְגִּינָן (ס"א דרין).

בְּתַר שְׁבָעִין וַתִּרְיוֹן דָּרְגִּינָן, ובן תְּלַת זְמִינָן, אֲתַבְקָעָן
וְאֲתַנְקִיבָן אַבְגִּינָן, תהות צְרוֹרָא דְהֹוה חֲקִיקָן,
וְאֲתַכְנָפּוֹ דָּרְגִּינָן, וְאֲתַעֲבִידָן כְּנוֹפְּיָא חֲדָא. (ס"א אֲתַפְלָגָן
 וְאֲתַעֲבִידָן כְּנוֹפְּיָא חָר)

לְבַתְר אֲתַפְלָגָן, וְאֲתַעֲבִידָן תִּרְיוֹן דָּרְגִּינָן, פְּלָגוֹתָא
 מִיא אָגְלִידָא, וְפְלָגוֹתָא אַשְׁתָּקָעָן. אַלְיָין
 סְלִיקָן, וְאַלְיָין נְחַתָּו, מְהֻבָּא שְׂרָא עַלְמָא לְאֲתַפְלָגָן.

צְרוֹרָא אַחֲרָא (נ"א חֲדָא) אִית לְעִילָא, (לעילא) וְהֵוָא
גְּלִיפָא בְּשַׁבָּעִין וַתִּרְיוֹן חַתִּימָן דְגַוְשְׁבָנְקָא
תְּקִיפָא, וּבָהו שְׁקִיעָן גְּלָגְלוֹי דִּימָא. בְּד גַּטְלִין,
אֲתַפְלָגָן לְאַרְבָּע זְנִין. פְּלָגוֹ חֲדָא סְלִיקָן, וְפְלָגוֹ חֲדָא
 נְחַיתָ, פְּלָגוֹ חֲדָא לְסְטָר צְפָן, וְפְלָגוֹ חֲדָא לְסְטָר

וְשִׁתִים אֲוֹתִיות חֹרוֹן לְמִקּוּם אָוֹתָם וְאֶלְהָ יְרָדוֹ. מִבָּאָן הַתְּחִילָה הַעוֹלָם
 אַבְגִּינָן (חוּווֹת).

אַחֲר שְׁבָעִים וְשִׁתִים דְרָנוֹת, ובן שְׁלַשׁ
 פְּעִמִים, הַתְּבָקָעָן וְנְגַנְבָוּ הַאַבְגִּינָן תְּחִת
 צְרוֹר שְׁחִיה חֲקָוק, וְהַתְּבָנָנוּ הַדְרָנוֹת
 וְנְعַשׂוּ בְגָנוֹם אַחֲר. (נְחָלָק וְנְעַשׂוּ בְגָנוֹס אַחֲר).
אַחֲר בְּהַתְּחִילָה וְנְעַשְׂיָ שְׁתִי דְרָנוֹת,
חֲצִי מִים קְפָאָגָן, וְחֲצִי שְׁקָעָן. אֶלְהָ עַלְוָה

דרום. בְּדַרְוָם מִתְהַבֵּרְן בְּחֶדֶא, גּוֹמְרִין דְּלְהַטִּין קִימִין,
בְּלַהֲט שְׁגָנָא דְּחַרְבָּא דְּמִתְהַפְּבָא.

חֶד קִימָא גַּעַיִץ בְּגֹו יִמָּא, דְּרָגָא שְׁלִיחָא דְּאַפְּרָכָא
עַלְאָה, סְלִיק בְּהַהְוָא קִימָא לְעַילָּא לְעַילָּא,
אַשְׁתְּבָלָל (נ"א אַסְתָּבָל) לְמַרְחִיק, קְטוּרָא דְּאַרְבִּין
דְּשַׁאֲטִין בִּימָא. מְאוֹן חַמִּי גַּלְגָּלוֹן דְּסַלְקִין וְנַחֲתִין
וְרוֹזָחָא דְּנַשְּׁיב בְּהָו, וְנוֹגִני יִמָּא גַּגְדִּין כָּל אִינּוֹן אַרְבִּין
לְכָל סְטִירִי עַלְמָא.

הַהְוָא דְּרָגָא, בְּדַגְּהַת מִהַּהְוָא, קִימִי אַלְפָ
מִימִינִיה, וְאַלְפָ מִשְׁמָאלִיה, הַזָּהָר תָּבַזְבִּיב
בְּאַתְּרִיה, כְּמַלְכָא בְּכּוֹרְסִיה, הַהְוָא דְּרָגָא דְּבָר
שְׁאַטִּי יִמָּא לְאַרְבָּע סְטִירִי עַלְמָא, עַמִּיה נַפְקָת, בִּיה
תִּבְתָּ, הַזָּהָר תָּבַזְבִּיב קִימָא דְּמַלְכָא.

לשון הקודש

מוֹשְׁכִים אֵת כָּל הָאֲנִיּוֹת הַלְלוּ לְכָל
צְדִיקִי הָעוֹלָם.
אָזְתָּה דְּרָגָה, בְּשִׁירָה מִהַּהְוָא,
עוֹמְדִים אַלְפָ מִימִינוֹ וְאַלְפָ מִשְׁמָאלֹ.
הַיָּה שָׁב וַיּוֹשֵׁב בְּמִקּוֹמוֹ כְּמַלְך בְּכֻסָּאוֹ,
אָזְתָּה דְּרָגָה שְׁבָשָׁשָׁת הַיּוֹם לְאַרְבָּעָה
צְדִיקִי הָעוֹלָם, יוֹצְאת עָמוֹ, בּוֹ חִזּוּרָה,
וְהַזָּהָר שָׁב בְּקִיּוֹם הַמֶּלֶךְ.

אַחֲת לְאַד דְּרוּם. בְּשִׁמְתְּחַבְּרִים בְּאַחֲרֵי
גְּדָלִים שְׁלוֹתִים קִימִים בְּלַהֲט שְׁגִינּוֹת
הַחֲרֵב חַמְתָּהָבָת.
עַמְזִיד אַחֲר נְעוֹז בְּתוֹךְ הַיּוֹם, דְּרָגָה
שְׁשִׁלְוָחָה שֶׁל שֶׁר עַלְיוֹן עוֹלָה בְּאַוְתָו
עַמְדוֹד לְמַעַלָּה מַעַלָּה, נַתְקָנוּ (מַסְתָּבָל)
לְמַרְחֹק עַל קִיטּוֹר הָאֲנִיּוֹת שְׁשָׁתּוֹת
בְּיַם. מֵרָאָה אֵיָה גְּלִים שְׁעוּלִים
וַיּוֹרְדִים וְהָרּוּם נוֹשֶׁבֶת בְּהָם, וְדָגִי הַיּוֹם

בְּדִין בָּרוֹזֵין נַפְקִין, מִן מֶאֱרִי דְעִינִין, יְזִידְקָפָאן
לֹזֶن לְעִילָא לְעִילָא. מֶאֱרִיהוֹן דְגַדְפִין יְקוּמִין
בְקִיּוּמִיהוּ. מֶאֱרִי דְאַנְפִין, חֲפִין לֹזֶן, עד דְגַטְיִל
בְמַטְלָנוּ. בְדִין נַיְסָע מַלְאָךְ הָאֱלֹהִים. (עד כאן).

רַבֵּי חִיאָ פָתָח, (משל לא) הִיְתָה בְּאָנִיוֹת סֹוחָר
מִפְרָחָק תְבִיא לְחַמָּה. הִיְתָה בְּאָנִיוֹת סֹוחָר,
דָא בְּנִסְתָּה יִשְׂרָאֵל. מִפְרָחָק תְבִיא לְחַמָּה, בְמָה
דָאת אָמֵר, (ישעה לו) הַנְּהָה שֵם יְיָ בָא מִפְרָחָק. תְבִיא
לְחַמָּה, בְחֵד דְרָגָא דְשָׁאָרִי עַלְלה, וּבֵיה אַתְמַשְׁכוּ בְלָל
אלֵין נְחָלִין וּמְבִינָין דְאַזְלִין בִּימָא, בְמָה דָאת אָמֵר,
כָל הַנְּחָלִים הַזְּלָבִים אֶל הַיָּם וְגו'.

(קhalbת א)

אֶל מֶקוּם שַׁהְנָחָלִים הַלְּבִים, אֶפְ על גַב דְבָלָהוּ
נְחָלִין אַתְמַשְׁכוּ בְהַהוּא דְרָגָא, וְהַהוּא דְרָגָא
נְחִית (נ"א נגיד) לֹזֶן לְהַהוּא יִמְאָ, לֹא תִימָא. דָהָא

לשון הקודש

וְאֵז יוֹצְאים הַכְּרוֹזִים: מֵי מִבְעָלֵי הַעֲנִים
יַזְקִף אֹתָם לְמַעַלָה לְמַעַלָה. בְּעָלֵי
הַבְּגָנִים יַעֲמֹדוּ בְקִוּםָם. בְּעָלֵי הַפְּנִים
מִכְסִים אֹתָם, עַד שְׁנוּסָע בְמַסְעוֹתָיו. וְאוֹ
וַיְסַע מַלְאָךְ הָאֱלֹהִים.

רַבֵּי חִיאָ פָתָח, (משל לא) הִיְתָה בְּאָנִיוֹת
סֹוחָר מִפְרָחָק תְבִיא לְחַמָּה. הִיְתָה
בְּאָנִיוֹת סֹוחָר - זו בְּנִסְתָּה יִשְׂרָאֵל.